

NICO HELMINGER

Margaréták

a reggel tejeskocsizörgéssel és a tavaszhoz képest túl meleg nadrágokban köszöntött be. erre jobban oda kellett volna figyelniük. sophie majd megkérdezi, hogy kényelmesen utaztunk-e és hogy úgy különben hogy vagyunk. ahogy az embert a nővére általában kérdezni szokta...

barátságosan odamentünk a golyóbiztos, vastag tüvegfalhoz, és a kerek fém beszélgetőnyíláson át kifürkésztük a jegykiadót. udvariasan kértünk tőle egy jegyet a fővárosba, mire azonnal odatolt elénk egy kis sárga kártyát. köszönjük, mondtuk neki, és kifizettük a menetjegy árát, amely a dátum és a sorozatszám társaságában a sárga lapocskán is fel volt tüntetve francia illetve luxemburgi nyelven. a jegykiadó előtt egy egész kupac hasonló menetjegy hevert készenlétben, mintha tudná, hány embernek kell a mai nap folyamán a fővárosba utaznia.

hárman voltunk a zárt fülkében: egy fiatal, szemrevaló nő, aki időről időre erőlködve köhögött, és egy úr, aki a gyógyteákról kezdeményezett beszélgetést, miközben kétszer is azt mondta: egészségére, noha a fiatal nő nem is tüszentett. a férfi valószínűleg zavarában folyamodott erre az udvariasságra. egyébként roppant sokat tudott bizonyos sörélesztő jótékony hatásáról, amely segített neki holmi vörhenyszerű bőrkiütés gyógyításában, amelyet még oroszországban szedett össze – igen, a hadifogságban, mondta bólogatva. az ablak színpadán tehéncsordák látszottak és rózsaszín gyümölcsfák, templomtornyok, két sárga traktor, meg egy nyüzsgő tyúktól egészen közel a vágányokhoz, minden napfényben ragyogott, mint egy virágzó üzlet kirakata. mikor a kalauz belépett a fülkébe, udvariasan odaadtuk neki a sárga lapocskát, elvette, megnézte, hogy érvényes-e, aztán kilyukasztotta azzal az otromba lyukasztójával, amelyet rendeltetéséhez képest mindig is nevetségesen óriásinak tartottunk. megnéztük a kezelt jegyet, és az ovális lyukon keresztül a nő arcát láttuk, láttuk szeplőit és szájmozgását, miközben azt mondta: anyám kórházban van. nem mertük megkérdezni, mi baja, valami rosszat sejtettünk. a férfi viszont megtette helyettünk is. a veséje, mondta a nő. ó, válaszolta a férfi, egy kézmozdulattal jelezve, hogy nagyon is jól ismeri a témát: a barátjából, emilből, akit amúgy csak gránát emilnek hívtak, és akit ugyanúgy kényszersorozással rukkoltattak be, mint őt magát, teljesen szétforgácsolva halászták ki az egyik veséjét. belőlem, kedves nővérkém, az én testemből mondatokat halásztak ki, micsoda borzalom. a fehér halacszkák úgy kunkorogtak az ágy szélén, mint megannyi nyomorult kis kukac.

a vonat pontosan futott be, az jutott eszünkbe, hogy a kifejezés jelentésében nemcsak a célbaérés, hanem a siker is benne foglaltatik. a pályaudvari nyüzsgés valószínűleg hangyabolynak tűnt: az utasok hat lábón rohantak a kijáratok valamelyikéhez, minden kijárat úgy világított, mint valami tűzvész, amelyet oltani kell. amikor egy férfi letérdelt a hátizsákja előtt, feltűnt, hogy a pályaudvar feltűnően hasonlít egy katedrálishoz.

a nőtől elfelejtettünk elköszönni, a tömeg egyszerre csak elnyelte táskástól-mindenestől. ez modortalanság volt a részünkről, és bizonyára jól is esett volna még egyszer mélyen a szemébe nézni. biztosan a katedrálisról jutott eszünkbe, hogy szeplőiből rózsafűzért fonjunk.

kis ideig a sínek csillogó szövevényét néztük a kaszinóhoz átvezető vashídon állva: itt fut össze vasba öntve fél európa. apám itt volt tolatásvezető. ő irányította a helyes vágányra a vonatokat, a svéd acélt és francia feleségét.

aztán egy papírdarabka repült az arcunkba, és mi levegő után kapkodtunk, egy pofon emléke állt rajta, a pályaudvar közelében lévő pékség címével egyetemben.

mivel nővérünk ebédre várt, virágot akartunk neki vinni. pénz volt nálunk elég. gyerünk oda, abba az üzletbe, és kérjünk kőkemény hangon virágot.

– milyet szeretne?

– a nővéremnek lesz

– és ő milyet szeret?

– talán azokat a nagy margarétákat ott, hasonlítanak a naphoz, és mégis nagyon szerények.

nem, ez nem fog menni. a nevek miatt, igen, a nevek miatt, azok megrémítenek. nem lett volna szabad elolvasnom őket. ott álltak a földbe tűzött táblácskákon, mint a halottak neve: opuntia leucotricha, mammillaria, rhodantha, lobivia cinnabarina, cereus peruvianis, dolicothele longimamma. pedig a sírokra nem szokás kaktuszt ültetni! és anyám mennyit súrolta a sírkövet, lúggal és szivaccsal, sárga gumikesztyűben, ilyet, egy temetőben! szégyenkeztem miatta. odalent pedig a tolatómester feküdt, már a legjobb akarattal sem tudott senkit a helyes vágányra irányítani, de anyám úgy sikálta a sírkövet, hogy az csak úgy habzott, munkája egyre inkább valami félelmetes tánchoz kezdett hasonlítani. még a macskák is messze elkerülték. amikor a temetőőr füttyszavával leparancsolt egy fiút a biciklijéről, elbújtam françois sonnhalter sírköve mögé, élt 1922–1969.

sophie örülni fog a margarétának. tessék, egy csokor margaréta, némi zölddel. de nem merek bemenni. csak ne lenne olyan nyomasztó szag a virágboltokban, az embernek kihagy tőle a lélegzete, igen, mert a virágok minden színükkel segítségért kiáltanak, nem akarnak

belerohadni a vázák vízébe. az eladónő erre azt mondaná, de hiszen naponta friss vizet kapnak, és hozzá valami speciális port, amely hosszú élettartamot garantál. csak vágom le, csak vágom, de még mindig túl rövid, mondta a tolatómester felesége. ám mi, nővérkém, ne tévedjünk el a gondolatok erdejében, beszéljünk inkább világos mondatokban: a vonatban ült valaki. nem volt túlzottan jó bőrben. egy férfi, aki negyvenöt óta egyhuzamban hadifogoly. körülötte golyók sivítanak és lövedékek dörögnek. mit kezdjen az ilyen egy fiatal nő életvidámságával, aki köhögése ellenére makkegészségesnek mondta magát, és ennek bizonyosságául valami táncmulatságot említett. folyóiratok is voltak nála, a címük, mint három mesebeli nővér: burda, biba és vita.

átmentünk a tájon, a táj pedig átment mirajtunk. homlokunk az égnek csattant, és az izzadságcseppek úgy szakadtak róla, mint az eső, amely váratlanul a derült égből kezdett esni. szájunkat virágzó almafák felett repülő óriásmadárnak láttuk, amíg végül egy utca átszeltte és szemmagassá-

gig szürkére festette arcunkat. az orr alatt pedig egy választóvonallal kettéosztotta: egy paraszt úgy ment rajta keresztül a permetezőkocsijával, mint anyánk a rádlijával a tavaszi szoknyák szabásmintáján. és megállapítottuk, hogy ez a nő veszi a lapot. úgy ül velünk szemben, mint egy zöldellő rét, szeméből gyerekek integetnek harangvirággal. előttünk falvak vonultak el, és ez a nő mindegyik faluban ott volt. nekünk pedig ez járt a fejünkben: minden fej egy tovafutó falu...

hogy miért nem vittem neki virágot? bizony nehéz lesz megmagyarázni kilátástalan próbálkozásunkat: jean megrohmozta az üzletet, de sehol nem talált bejáratot. átlósan átvágott az utcán a kirakat felé, ám egy gonosz áramlat elkapta és meglepően messze elsodorta balra, úgyhogy jó darabon vissza kellett futnia. amikor a virágkévék között észrevette üvegarcát, amely most sokkal borúsabb volt, mint a vonatban, kissé visszafojtotta lélegzetét, majd így szólt magához: bonjour, kérem szépen, egy csokor virágot szeretnék. ezt háromszor el-

ismételte, aztán gyorsan továbbment, mivel közben az eladónő már odament a virágkévékhez és magyarázni kezdett. jean megint átment a túloldalra, és ajkát harapdálva a százsorszéppel kezdett szemezni. frissen vagy borotválva, szólt magához, és tiszta ruhát hordasz. attól, hogy a nadrágjaid kissé túl vastag anyagból készültek, senki nem tagad meg tőled egy csokor margarétát, vagy szép, nagy százsorszépeket, bellis perennist, igen, az iskolában tanultuk ezt a sok szép nevet. az egész olyan egyszerű lehetne, mint a bonjour, kérnék egy virágcsokrot a nénémnek. jean még egyszer átment a túloldalra, és még egyszer tovasodródott.

a legszívesebben utcai ütközetnek neveznék. ugye, micsoda gyermekes dolog? de hát a vonatban talán nem

ugyanilyen gyermekes könnyek lágyították el és fényezték ki annak az úrnak a hangját? olyan volt, mint valami mádár csipogás a gránátrobbanások közepette. a fiatal nő nem tudott vele sírni, éppoly unottan ült ott, mint az iskolai történelemórán, de a képes újságjaihoz nem

mert nyúlni. amikor a mellékvágányon felbukkant egy tehervonat, hirtelen száguldani kezdett a fülkénk. mint most itt az utca. mi pedig keresztül-kasul rohangálunk rajta. a virágsziget messze van, elérhetetlen távolban izzik a láthatáron. a nő, hogy sírni tudjon, búcsúzásra gondolt, búcsúzásra egy kedves barátjától, aki azt mondja neki: adieu. jaj, milyen nyomorúságosan is rendezzük be az érzelmeinket, milyen süketen és hazugul. *szebben érezni.* az a fiatal nő csak így tudott segíteni magán. mi pedig, nővérkém, csak járunk-kelünk ezzel az egynéhány szóval, amelyek szintén nem akarnak segíteni nekünk, sőt inkább zavart teremtenek és szorongást. talán hallgatnunk kellene, még gondolatban is hallgatni. akkor viszont idegenek mondják meg nekünk, hogy mit tegyünk. igen, néha még a saját gondolataim is nevetnek rajtam. odaát, az a szemközti üzlet olyan ferde, mintha a vámos rousseau festette volna. *rien à déclarer?*¹ kérdezi az eladó. *un bouquet de folie,*² felelem neki. aztán felnevetnek a gondolataim, mert vidám-

1 Nincs semmi elvámolnivalója?

2 Egy csokor örület.

ra hangoltam őket. az utca gyilkos határfolyó. a tolatásvezető ládába csomagolt menekülőket csempészett át a határon a szabad franciaországba. úgy szégyeltem magam a tehetetlen félelmem miatt. nem szabad félned, mondta apám olyan hangon, hogy rögtön félni kezdtem. most azon a tájon gázolok keresztül. margarétamezőről álmodom, amely a csípőmet simogatja. aki odajut, és le-tör egy szálát is, az közönséges rabló. az üzletben megnyúlnak az arcok. igen, a nővéremnek lesz, sophie-margaríta királynénak. a férje egy varangyos béka. a lakodalmukon ő volt a hangadó, a gorombaságával, engem debilnek nevezett. ez a debilis meg se mukkan, ez a debilis részeg. ezt a debilist ki kéne innen dobni! később azzal mentegették, hogy nem úgy gondolta. szerintem nem is tudja, mit jelent az, hogy debilis. varangyosbéka-hasát az asztalnak döntve bőfögött, és közben nővérem drága menyasszonyi cipőjét tartotta szája elé. a társaság már túl fáradt volt ahhoz, hogy különbséget tudjon tenni jó és rossz között. ő pedig odament, és elhallgattatta a nővéremet. a vasaló sötét nyílhegyformát égetett a hátán az ingébe. mi az, csak nem akarsz megölni, te kis indián szuka, mondta erre, üvöltötte erre, a nővéremre támadva. de nem érintette meg: az érinteni szó túl gyengéd, nem illik egy ilyen varangyos békához, aki biztos soha nem vett virágot a nővéremnek. a bolt ablaka enyhén ívelt, az előtte elhaladó arcok bántóan megnyúlnak és elvékonyodnak benne. a zebra csíkjai úgy néznek ki, mint a japánkertbe vezető híd. a járókelők zacskókkal, táskákkal és retikulókkal megpakolva tódulnak rajta keresztül, és közben kapkodják a levegőt, mint a súlyos sebesültek. én lassúbb világot kívánok magamnak. az orvosi kapszulák nyugodt meséjét. olyankor át tudok kelni a vízen. most szinte a fejemben lüktet a forgalom. még mindig a vonatban ülök és mellettem elhúz a virágüzlet. de nem tudok kiszállni, nem tudok bejutni. így nem fogsz átvergődni az életen, szokta mondani apám. ha próbáltam elgondolkodni azon, amit mondott, dühös lett és rám kiáltott: ne gondolkodj annyit, inkább csinálj valamit! átvergődni az életen, micsoda idegenszerű kifejezés, mondtam én. ő pedig orvoshoz cipelt. az orvos belém szúrta a tudálékosságát, mire sírni kezdtem. apám hajlongott előtte, az orvos feje körül pedig dicsfény jelent meg, neonból. most úgy hiszem, nővérkém, hogy az

emlékezés állja el az utamat. bátor akarok lenni, és hagyni a kedves jean stracksot, hadd rohanjon az üzletbe, és azt akarom gondolni: feje fölött felcsilingelt az ajtó harangja, belépett, óvatosan nyelvére vette az előre elkészített mondatot, a margaréták közé tűzött ártábla úgy nézett ki, mint egy légycsapó, az eladónő karján, miközben összekötözte a csokrot, megzizzent az aranyszínű zsinog. de nem és nem! a feltámadó, hatalmas széllökések visszafordítanak bennünket. legszívesebben most elrejtőznénk. képzelj el, nővérkém, amint ott állunk meztelenül a járdán, és a meztelenség szilánkjai véresre horzsolják a bőrünket! hogy valami burokba meneküljünk, visszahúzódunk egy órásüzlet bejárata alá és számoljuk a másodperceket. öt perc múlva háromnegyed tizenkettő. el fogsz késni, jean, és virágot sem viszel. sophie ugyan nem veszi rossznéven, de üres kezed árulkodóan kalimpál majd előtted. az ablakból olyan kurvásan kacsint ki az órák aranyozása, érdekes módon, amelyik nem jár, az mind tíz óra tíz percet mutat. dehogy vagy kétfallás, próbált sophie keringőzni velem. rólam csurgott az izzadság, a férje pedig undorítóan vigyorgott. tánc közben széttaposták a gomblyukából kiesett szegfűt. apám vezette sophie-t a templomba, így egymásba karolva még soha nem néztek rám. az orgonabugást nehezen bírtam, a kemény inggallér pedig dörzsölte a nyakamat, a sekrestyés csengetése apám kulcscsomójára emlékeztetett. úgy csörgette a kulcsait, hogy az embernek elakadt tőle a lélegzete. gyerünk, indulj már! de elakadt. igen, mintha ez az elakadás lenne jean legfőbb tulajdonsága. most is fogvacogva elakadt az üzlet előtt. csak akkor fog fellélegezni, ha majd bezárják az ajtót. vagy talán előtte mégis csak be kellene, be kéne mennie, és azt mondani, jó napot, kérem szépen itt vannak ezek a gyönyörű margaréták, és a meleg illat épp olyan, mint nagyapám nyári kertjében, és ez a virágpompa, és az eladónő befogadja világos szemeibe, és ő rámosolyog, igen, egy ilyen csokrot kérek, és a nő vigyázva, egyenként kiveszi a virágszálakat az urnából, a fenébe, akad el ismét, miért éppen urnát gondolt, miért pont urnát, miért?

az eladónő felemeli hajzuhatagát a tarkóján, jean pedig elmenekül a mellékutcák irányában. margaréta nélkül.

Ircsik Vilmos fordítása

NICO HELMINGER (1953, Differdange) költő, író, színpadi szerző. Németül és luxemburgi nyelven ír. Germanisztikát, romanisztikát és színháztudományt tanult Luxemburgban, Saarbrückenben, Nyugat-Berlinben és Bécsben. Egy ideig Párizsban, majd Münchenben élt, jelenleg visszatért hazájába, és szülővárosában telepedett le. Számos hangjátékot és színdarabot írt. Fontosabb kötetei: *einer blättert im*

fahndungsbuch (valaki lapozgat a körözési könyvben, versek, 1979), *e rosa dräieck* (egy rózsaszín háromszög, elbeszélés, 1979), *autogramm* (színmű, 1986), *happy birthday* (színmű, 1986), *landschaft mit seilbahn* (Tájkép kötélpályával, versek, Phi, 1986), *Patton Co* (versek, Phi, 1992). Többször elnyerte Luxemburg Nemzeti Irodalmi Díját.